

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342.9

Міньковська Ірина Ігорівна

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

Minkovska Iryna

Graduate of the

Scientific Research Institute of Public Law

ORCID: 0009-0009-0402-2083

**СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ
МЕХАНІЗМ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У СФЕРІ ПОВНОЇ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

**A MODERN VIEW OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL
MECHANISM OF RESOURCE PROVISION IN THE FIELD OF
COMPLETE GENERAL SECONDARY EDUCATION**

***Анотація.** У статті здійснено комплексне дослідження адміністративно-правової природи, структури та функціонального призначення механізмів забезпечення ресурсами системи повної загальної середньої освіти (ПЗСО). З позицій адміністративного права проаналізовано еволюцію поняття «механізм», його ознаки, класифікаційні підходи та сучасні концептуальні інтерпретації в контексті публічного управління освітньою сферою. Особлива увага приділена з'ясуванню поняття адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення як системи правових норм, управлінських інструментів, організаційно-правових процедур і суб'єктів, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері освіти.*

Розкрито структуру механізму через аналіз його нормативної, суб'єктної, функціональної та інструментальної складових, охарактеризовано систему державних органів, наділених управлінськими повноваженнями в цій сфері, зокрема МОН України, органів місцевого самоврядування, ДСЯО, а також визначено їхню компетенцію у формуванні та реалізації політики ресурсного забезпечення. Проаналізовано функціонування міжвідомчих механізмів координації, що спрямовані на забезпечення комплексного підходу до управління освітніми ресурсами. Значну увагу приділено аналізу положень статей 52 та 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту» як правової основи ресурсного забезпечення ПЗСО.

Вивчено функціональну складову механізму через призму нормативної, організаційної, фінансової, контрольної та інформаційної функцій публічного управління. Досліджено інструментальну складову, до якої віднесено правові, фінансові, управлінські, інформаційні та контрольні інструменти. Особливий акцент зроблено на використанні цифрових рішень і впровадженні електронних платформ як нового типу освітнього ресурсу, що підсилює ефективність та прозорість адміністративного впливу в умовах цифровізації публічної влади.

Окремо охарактеризовано актуальні проблеми функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення ресурсами у сфері ПЗСО. Наведено успішні приклади реалізації адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення в Україні, які демонструють ефективність місцевих ініціатив у модернізації освітньої сфери.

Вступ. У сучасних умовах трансформації публічного управління та посилення ролі права в регулюванні соціально значущих сфер особливої актуальності набувають питання ефективного функціонування механізмів адміністративно-правового забезпечення. Освітня галузь, зокрема сфера повної загальної середньої освіти, є однією з ключових

складових соціального розвитку держави, що потребує належного ресурсного забезпечення як на нормативному, так і на інституційному рівні. Адміністративне право, як провідна галузь публічного права, покликане формувати інструменти, що забезпечують сталість, прозорість і результативність державної політики у сфері освіти.

З огляду на це, особливого значення набуває дослідження адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення в системі ПЗСО. Такий механізм розглядається як цілісна система правових норм, управлінських процедур, суб'єктів і інструментів, що функціонують з метою реалізації освітньої політики, забезпечення належних умов для здійснення освітнього процесу та реалізації освітніх прав громадян. Наукове осмислення його природи, структури та функцій є необхідною передумовою для підвищення ефективності публічного управління у зазначеній сфері.

Мета. Метою статті є комплексне дослідження адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО, як цілісної системи правових, організаційних, інституційних та інструментальних елементів, що забезпечують реалізацію публічної освітньої політики.

Матеріали і методи. У процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, які забезпечили комплексний аналіз адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО. Методологічну основу становлять: а) формально-юридичний метод - для аналізу змісту і систематизації адміністративно-правових норм, що регулюють ресурсне забезпечення освіти; б) структурно-функціональний метод - для розкриття внутрішньої будови механізму; в) порівняльно-правовий метод – розкриття позитивні приклади досвіду міст України; г) системно-аналітичний підхід - для узагальнення сучасних підходів до тлумачення категорії «механізм» у науці адміністративного права. Застосування

зазначених методів дозволило провести комплексне дослідження адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО, з урахуванням еволюції поняття, сучасних викликів і цифрових трансформацій у публічному управлінні освітою.

Результати. У межах дослідження сформовано науково обґрунтоване розуміння адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО, як цілісної системи норм, процедур, суб'єктів та інструментів, що спрямовані на реалізацію державної політики в освітній сфері. З'ясовано, що поняття «механізм» в адміністративному праві пройшло еволюцію до інтегральної категорії, яка поєднує правове, інституційне й управлінське наповнення. Виокремлено його ознаки та запропоновано класифікацію за критеріями рівня управління, функціоналу та джерел фінансування.

Обґрунтовано, що структура механізму включає нормативно-правову базу, суб'єктів управління (КМУ, МОН, Мінфін, органи місцевого самоврядування, ДСЯО), а також функціональну та інструментальну складові. Визначено ключові функції механізму: нормотворчу, організаційну, фінансову, контрольну та інформаційну. Інструментальне наповнення охоплює нормативні акти, фінансові ресурси, цифрові платформи, моніторинг і систему відповідальності.

Здійснено правовий аналіз статей 52 і 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту», які закладають основи правового регулювання ресурсного забезпечення освіти. Виокремлено основні форми міжвідомчої координації: спільні акти, інформаційні системи, аналітичні інструменти. Доведено роль цифрових платформ (ВШО, ЄДЕБО, Дія.Освіта, е-щоденники, хмарні сервіси) як сучасних адміністративних ресурсів у сфері ПЗСО.

Виявлено основні проблеми функціонування механізму: хронічне недофінансування, недосконалість формули субвенції, формалізм у

плануванні, слабкий контроль і нерівномірність забезпечення. Водночас наведено позитивні приклади з досвіду Львова, Харкова, Одеси, Дніпра, Луцька, які підтверджують ефективність окремих управлінських практик у сфері ресурсного забезпечення освіти.

Перспективи. Подальший розвиток адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО вбачаємо у вдосконаленні нормативно-правової бази з урахуванням цифрової трансформації, зміцненні міжвідомчої координації, посиленні повноважень органів місцевого самоврядування з одночасним підвищенням їх інституційної спроможності, а також у впровадженні прозорих електронних інструментів моніторингу та обліку освітніх ресурсів, що забезпечить не лише рівний доступ до якісної освіти, але й зміцнить публічну підзвітність та ефективність освітньої політики в умовах децентралізації.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, ресурсне забезпечення, освітня політика, публічне управління, цифровізація освіти, електронні платформи, освітня субвенція, децентралізація.

Summary. The article carries out a comprehensive study of the administrative-legal nature, structure and functional purpose of the mechanisms for providing resources to the system of general secondary education (GSSE). From the standpoint of administrative law, the evolution of the concept of "mechanism", its features, classification approaches and modern conceptual interpretations in the context of public management of the educational sphere are analyzed. Special attention is paid to clarifying the concept of the administrative-legal mechanism of resource provision as a system of legal norms, management instruments, organizational-legal procedures and subjects that ensure the implementation of state policy in the field of education. The structure of the mechanism is revealed through the analysis of its normative,

subject, functional and instrumental components, the system of state bodies vested with administrative powers in this area is characterized, in particular, the Ministry of Education and Science of Ukraine, local self-government bodies, the State Nuclear Safety Administration, and their competence in the formation and implementation of resource provision policy is determined. The functioning of interdepartmental coordination mechanisms aimed at ensuring a comprehensive approach to the management of educational resources is analyzed. Considerable attention is paid to the analysis of the provisions of Articles 52 and 58 of the Law of Ukraine "On Complete General Secondary Education" as the legal basis for the resource provision of the PZSO.

The functional component of the mechanism is studied through the prism of the regulatory, organizational, financial, control and information functions of public administration. The instrumental component, which includes legal, financial, managerial, information and control tools, is studied. Special emphasis is placed on the use of digital solutions and the implementation of electronic platforms as a new type of educational resource, which enhances the efficiency and transparency of administrative influence in the context of the digitalization of public authorities.

The current problems of the functioning of the administrative and legal mechanism for the provision of resources in the field of PZSO are separately characterized. Successful examples of the implementation of the administrative-legal mechanism of resource provision in Ukraine are given, which demonstrate the effectiveness of local initiatives in the modernization of the educational sphere.

Introduction. In modern conditions of the transformation of public administration and the strengthening of the role of law in regulating socially significant areas, the issues of the effective functioning of the mechanisms of administrative-legal provision are of particular relevance. The educational sector, in particular the sphere of complete general secondary education, is one

of the key components of the social development of the state, which requires adequate resource provision both at the regulatory and institutional levels. Administrative law, as a leading branch of public law, is designed to form tools that ensure the sustainability, transparency and effectiveness of state policy in the field of education.

In view of this, the study of the administrative-legal mechanism of resource provision in the system of PZSO is of particular importance. Such a mechanism is considered as a holistic system of legal norms, administrative procedures, subjects and instruments that function to implement educational policy, ensure proper conditions for the implementation of the educational process and exercise the educational rights of citizens. Scientific understanding of its nature, structure and functions is a necessary prerequisite for increasing the efficiency of public administration in this area.

Purpose. The purpose of the article is a comprehensive study of the administrative and legal mechanism of resource provision in the field of PZSO, as a holistic system of legal, organizational, institutional and instrumental elements that ensure the implementation of public educational policy.

Materials and methods. In the process of research, a set of general scientific and special legal methods was used, which provided a comprehensive analysis of the administrative and legal mechanism of resource provision in the field of PZSO. The methodological basis is: a) formal-legal method - for analyzing the content and systematization of administrative and legal norms regulating the resource provision of education; b) structural-functional method - for revealing the internal structure of the mechanism; c) comparative-legal method - revealing positive examples of the experience of Ukrainian cities; d) systemic-analytical approach - for generalizing modern approaches to interpreting the category of "mechanism" in the science of administrative law. The use of these methods allowed for a comprehensive study of the administrative and legal mechanism of resource provision of PZSO, taking into

account the evolution of the concept, modern challenges and digital transformations in public education management.

Results. The study formed a scientifically based understanding of the administrative and legal mechanism of resource provision in the field of PZSO, as a holistic system of norms, procedures, subjects and instruments aimed at implementing state policy in the educational sphere. It was found that the concept of "mechanism" in administrative law has evolved into an integral category that combines legal, institutional and managerial content. Its feature were identified and a classification was proposed according to the criteria of the level of management, functionality and sources of financing.

It was substantiated that the structure of the mechanism includes a regulatory and legal framework, management subjects (CMU, MES, Ministry of Finance, local governments, DSNA), as well as functional and instrumental components. The key functions of the mechanism were determined: norm-setting, organizational, financial, control and information. The instrumental content includes regulatory acts, financial resources, digital platforms, monitoring and a system of responsibility.

A legal analysis of Articles 52 and 58 of the Law of Ukraine "On Complete General Secondary Education" was carried out, which lay the foundations for the legal regulation of resource provision of education. The main forms of interdepartmental coordination were identified: joint acts, information systems, analytical tools. The role of digital platforms (VSCO, YEDEBO, Diya.Osvita, e-diaries, cloud services) as modern administrative resources in the field of PZSE was proven.

The main problems of the functioning of the mechanism were identified: chronic underfunding, imperfection of the subvention formula, formalism in planning, weak control and uneven provision. At the same time, positive examples from the experience of Lviv, Kharkiv, Odessa, Dnipro, Lutsk are given,

which confirm the effectiveness of individual management practices in the field of resource provision of education.

Prospects. We see further development of the administrative and legal mechanism for resource provision in the field of PZSO in improving the regulatory framework taking into account digital transformation, strengthening interdepartmental coordination, strengthening the powers of local governments while simultaneously increasing their institutional capacity, as well as in the implementation of transparent electronic tools for monitoring and accounting of educational resources, which will ensure not only equal access to quality education, but also strengthen public accountability and the effectiveness of educational policy in the context of decentralization.

Key words: *administrative and legal mechanism, resource provision, educational policy, public administration, digitalization of education, electronic platforms, educational subvention, decentralization.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування системи публічного управління та розбудови якісної освіти в Україні особливої актуальності набуває проблема належного ресурсного забезпечення ПЗСО як ключового чинника реалізації права громадян на доступну й якісну освіту. Водночас чинний адміністративно-правовий механізм залишається фрагментарним, недостатньо узгодженим і не повною мірою адаптованим до викликів цифровізації, децентралізації та бюджетної ефективності. Це зумовлює необхідність наукового переосмислення змісту, структури та інструментів цього механізму, визначення ролі його суб'єктів, а також формування цілісної системи правового регулювання, що відповідає сучасним потребам освітнього середовища та забезпечує реальне функціонування публічної влади в освітній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання адміністративно-правового забезпечення у сфері освіти досліджувалися у

працях провідних українських учених, зокрема С. В. Ківалова, А. Б. Грищука та І. І. Капуш. Так, С. В. Ківалов у співавторстві з Л. Р. Білою в навчально-методичному посібнику «Адміністративне право України» (2002) розглядає категорію «механізм» в адміністративному праві як сукупність правових норм, що регулюють діяльність органів виконавчої влади. Автори звертають увагу на функціональну природу адміністративно-правового механізму, однак не виокремлюють його специфіку в контексті ресурсного забезпечення освітньої сфери, що зумовлює необхідність подальшої деталізації цієї складової [1, с. 15].

У свою чергу, А. Б. Грищук у монографії «Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір» (2018) значну увагу приділяє організаційно-правовому механізму реалізації публічного управління, наголошуючи на його системності, правовій визначеності та адаптивності [2, с. 49].

І. І. Капуш у своїй дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (Львів, 2021) запропонувала сучасне тлумачення категорії «механізм» у публічному праві, підкреслюючи її інтегративний характер. Увага автора зосереджена на структурі адміністративно-правового механізму як системи правових норм, інституцій та процедур. Хоча І. І. Капуш обґрунтовує концепцію «функціональної узгодженості», що є важливою для розуміння взаємодії суб'єктів у сфері освіти, ресурсний аспект механізму розглядається фрагментарно, без урахування цифрових трансформацій, фінансової децентралізації та сучасних електронних інструментів управління [3].

Загалом, у науковій літературі започатковано окремі підходи до розуміння сутності та функціонування адміністративно-правових механізмів, зокрема в контексті освіти. Однак, відсутній комплексний аналіз механізму саме ресурсного забезпечення повної загальної середньої освіти, як складової системи публічного управління. У зв'язку з цим

актуальним є дослідження саме адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО в цілісному, структурному й функціональному вимірах, з акцентом на нормативно-правові основи, суб'єктний склад, цифрові інструменти, а також на виявлення системних проблем та ефективних практик муніципального рівня. Саме цим аспектам і присвячено дану наукову статтю.

Формулювання цілей статті. Метою даної наукової статті є комплексне дослідження адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО з урахуванням сучасних викликів децентралізації, цифрової трансформації та оновлення нормативно-правової бази; зокрема, завданням є: проаналізувати еволюцію й сутність категорії «механізм» в адміністративному праві; охарактеризувати структуру, суб'єктний склад і функціональні елементи цього механізму; визначити його інструментальну складову та цифрові рішення; дослідити зміст статей 52 і 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту» у контексті ресурсного забезпечення; виявити проблеми реалізації відповідної адміністративно-правової політики; а також узагальнити позитивні практики муніципального рівня в Україні.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах трансформації системи освіти в Україні зростає значення ефективного адміністративно-правового забезпечення ПЗСО, зокрема в частині раціонального використання ресурсів. Адміністративно-правова категорія "механізм" виступає визначальною для осмислення процесів управління, нормативного регулювання та розподілу ресурсів у сфері освіти.

Поняття «механізм» в адміністративному праві пройшло етапи сутнісної еволюції. Якщо раніше воно ототожнювалось із сукупністю норм, що визначають повноваження органів виконавчої влади, то на сучасному етапі під впливом розвитку доктрини адміністративного права воно набуло системного значення. Сьогодні механізм адміністративно-

правового регулювання розглядається як складна, багаторівнева система, що включає норми, інституційні суб'єкти, процедурні алгоритми та інструменти реалізації публічної політики [1, с. 15].

У сучасному дискурсі адміністративно-правовий механізм ресурсного забезпечення ПЗСО постає як упорядкована система елементів, за допомогою яких органи публічної адміністрації реалізують нормативно-правові приписи у сфері освіти. Його структура охоплює правові, організаційні та функціональні компоненти, які забезпечують досягнення публічно значущих результатів у сфері забезпечення прав громадян на якісну середню освіту.

Ключовими ознаками такого механізму є: 1) системність, що виражається у взаємозв'язку структурних елементів і скоординованій діяльності органів публічної адміністрації; 2) цілеспрямованість, тобто нормативно закріплена орієнтація на досягнення стратегічних та операційних цілей у сфері освіти [2, с. 49]; 3) динамічність як здатність механізму адаптуватися до змін суспільних запитів та політичних пріоритетів; 4) правова визначеність, що гарантує чіткість адміністративного регулювання та прогнозованість управлінських рішень [3, с. 15].

Класифікація адміністративно-правових механізмів має ключове значення для їх належного наукового аналізу та подальшої оптимізації в управлінській практиці. Вона дозволяє виділити специфічні ознаки механізмів у різних галузях публічного управління, у т.ч. в освітній сфері, так, наприклад:

1. За сферою застосування: а) загально-адміністративні механізми - універсальні для всієї системи публічного управління; б) галузеві механізми - характерні для конкретної сфери, зокрема: освітні, медичні, екологічні, оборонні; в) міжгалузеві механізми - наприклад, механізм державно-приватного партнерства, який може застосовуватися і в освіті. У

сфері освіти функціонує галузевий адміністративно-правовий механізм, який має специфіку у зв'язку із необхідністю гарантування освітніх прав, автономії шкіл та принципу інклюзії.

2. За рівнем управління: а) загальнодержавні - здійснюються на рівні Кабінету Міністрів України, МОН, Рахункової палати тощо; б) регіональні – це обласні державні адміністрації, департаменти (управління) освіти і науки; в) місцеві - реалізуються органами місцевого самоврядування, районними та міськими управліннями освіти. У сфері ПЗСО особливої ролі набуває децентралізована модель, що передбачає розширення повноважень місцевих громад, як це передбачено реформою децентралізації в Україні.

3. За функціональним призначенням: а) регулятивні - механізми, що встановлюють загальні правила та норми (закони, статuti, інструкції); б) забезпечувальні - включають адміністративні процедури з фінансування, розподілу ресурсів, кадрового менеджменту; в) контрольні - включають аудити, моніторинг, інспекції, які забезпечують відповідність фактичного стану ресурсного забезпечення до нормативних стандартів; г) охоронні - застосовуються при виявленні порушень (накладення штрафів, дисциплінарні заходи, інші санкції).

4. За способом впливу: а) прямої дії - безпосереднє нормативно-правове регулювання, наприклад, через постанову Кабінету Міністрів щодо субвенцій; б) опосередкованої дії - через створення умов для реалізації інших механізмів (наприклад, через електронні платформи звітності або системи фінансового моніторингу).

5. За джерелами фінансування: а) бюджетні механізми - фінансування за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів; б) позабюджетні механізми - благодійні внески, гранти, спонсорська допомога; в) механізми державно-приватного партнерства - нова тенденція, яка дозволяє залучати бізнес до фінансування освітньої інфраструктури на договірних засадах. Класифікація адміністративно-

правових механізмів дозволяє гнучко формувати управлінські стратегії в освіті, розмежовувати компетенцію суб'єктів, забезпечувати їх взаємодію та відповідальність.

Наведена класифікація створює підґрунтя для більш точного проектування та реалізації освітньої політики в межах адміністративно-правового простору, забезпечує розмежування компетенції між суб'єктами управління та сприяє відповідальній реалізації освітніх повноважень у сфері ПЗСО.

Адміністративно-правовий механізм як категорія правової науки охоплює системну сукупність засобів, форм, методів, інструментів і організаційно-правових процедур, за допомогою яких публічна адміністрація реалізує свої повноваження у відповідній сфері суспільних відносин. У контексті ПЗСО цей механізм виконує координуючу, регламентуючу, організаційну й контрольну функції щодо використання освітніх ресурсів, необхідних для впровадження освітніх стандартів, затверджених на загальнодержавному рівні.

Ми вважаємо, що адміністративно-правовий механізм ресурсного забезпечення в системі ПЗСО України постає як багаторівнева, взаємопов'язана конструкція, яка включає норми адміністративного права, управлінські процедури, інституційні суб'єкти, контрольні-наглядові інструменти й заходи юридичної відповідальності, що об'єднані спільною публічною метою, а саме створення належних умов для якісного функціонування системи загальної середньої освіти.

У структурному аспекті даний механізм складається з кількох взаємопов'язаних компонентів, кожен із яких виконує окрему, але логічно пов'язану функцію в межах державної освітньої політики так, наприклад:

1. Нормативно-правова база — є центральним елементом адміністративно-правового механізму, які визначають правові засади функціонування ресурсного забезпечення в освіті. Законодавче

регулювання передбачає ієрархічну побудову: від Конституції України до локальних актів органів місцевого самоврядування. До основних нормативно-правових джерел належать: а) Конституція України; б) Закон України "Про освіту"; в) Закон України "Про повну загальну середню освіту"; г) Бюджетний кодекс України; ґ) Підзаконні акти (постанови КМУ, накази МОН); д) розпорядчі акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

2. Інституційна структура - є важливою складовою адміністративно-правового механізму та включає сукупність суб'єктів публічного управління, які здійснюють функції планування, розподілу, контролю та використання ресурсів. До основних суб'єктів належать: а) Кабінет Міністрів України; б) Міністерство освіти і науки України (МОН); в) Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; г) Заклади загальної середньої освіти; ґ) Державна служба якості освіти України, як наглядово-контрольний суб'єкт.

3. Інструменти ресурсного забезпечення - ресурси, які використовуються для забезпечення функціонування ПЗСО, поділяються за видами: а) Фінансові ресурси – це основна форма забезпечення, що реалізується через державні субвенції, місцеві бюджети, благодійні внески, грантові програми (в тому числі міжнародні). Освітня субвенція з державного бюджету є головним інструментом фінансового забезпечення, порядок її надання визначається окремими постановами КМУ; б) Матеріально-технічні ресурси - включають приміщення, обладнання, меблі, технічні засоби навчання, навчальні матеріали. Наявність сучасного технічного забезпечення є обов'язковою умовою функціонування освітнього закладу відповідно до державних стандартів; в) Кадрові ресурси - адміністративно-правове регулювання охоплює процес добору, призначення, оцінювання, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Визначальними є кваліфікаційні вимоги до

вчителів, передбачені в законодавстві; г) Інформаційні ресурси - це дані, цифрова інфраструктура, доступ до Інтернету, електронні освітні платформи. Відповідно до сучасної освітньої політики, держава поступово переводить процеси надання освітніх послуг у цифрову площину, що вимагає відповідного правового та технічного забезпечення.

4. Контрольно-наглядовий механізм - система адміністративних процедур контролю, аудиту, ревізії та моніторингу, здійснюваних уповноваженими органами. До них належать: Рахункова палата України (контроль за використанням державних фінансів); Державна аудиторська служба України (здійснення перевірок та аудитів); місцеві контролюючі органи; Державна служба якості освіти України (оцінка відповідності забезпечення освітньої діяльності встановленим стандартам).

5. Механізми юридичної відповідальності - засоби правового впливу, які застосовуються у разі виявлення порушень в частині використання ресурсів. Залежно від характеру порушення передбачена адміністративна відповідальність (наприклад, за ст. 164-12 КУпАП - за порушення порядку використання бюджетних коштів) [4], дисциплінарна та кримінальна відповідальність (зокрема, за ст. 191 і 210 КК України - за розтрату та нецільове використання публічних фінансів) [5].

Таким чином, адміністративно-правовий механізм ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти є багатокомпонентною, цілісною системою, яка функціонує на засадах нормативності, підзвітності, ієрархії повноважень та прозорості адміністративного впливу. Його ефективність залежить не лише від формального правового регулювання, але й від спроможності органів публічної влади реалізовувати свої повноваження відповідно до принципів належного урядування та адміністративної відповідальності.

Одним із ключових елементів адміністративно-правового механізму виступає його суб'єктна складова, що визначає коло уповноважених

учасників, які реалізують функції з формування, розподілу та контролю за використанням ресурсів у сфері ПЗСО. Цей компонент охоплює систему органів державної влади, місцевого самоврядування, закладів освіти, а також інших суб'єктів, залучених до планування, фінансування, управління та контролю ресурсного забезпечення освітньої системи. Між цими суб'єктами існує усталена нормативно-правова взаємодія, що реалізується відповідно до чинного законодавства України [6].

У контексті ПЗСО суб'єкти адміністративно-правового механізму — це органи, установи та інституції, наділені адміністративними повноваженнями щодо розробки, реалізації та моніторингу державної політики у сфері освітнього ресурсного забезпечення. Вони можуть бути класифіковані за кількома критеріями:

1. За рівнем управління: а) загальнодержавний рівень - це органи центральної виконавчої влади, зокрема Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство фінансів України; б) регіональний рівень - це обласні державні адміністрації, департаменти (управління) освіти і науки; в) місцевий рівень - це органи місцевого самоврядування, відділи освіти районних, міських, селищних рад.

2. За функціональним призначенням: а) нормотворчі суб'єкти - це органи, що розробляють та приймають нормативно-правові акти у сфері освіти; б) управлінські суб'єкти - це органи, що здійснюють управління та координацію діяльності у сфері освіти; в) контрольні суб'єкти - це органи, що здійснюють нагляд та контроль за дотриманням законодавства у сфері освіти; г) виконавчі суб'єкти - це заклади освіти, які безпосередньо реалізують освітні програми та забезпечують освітній процес.

Що стосується основних суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення ресурсами у сфері ПЗСО, то до них належать:

1. Кабінет Міністрів України - є вищим органом у системі органів виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері

освіти, зокрема затверджує державні програми розвитку освіти, визначає обсяги фінансування, встановлює порядок використання бюджетних коштів, а також координує діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у сфері освіти [7].

2. Міністерство освіти і науки України - є центральним органом виконавчої влади, який формує та реалізує державну політику у сфері освіти, зокрема ПЗСО. МОН розробляє державні стандарти освіти, затверджує типові освітні програми, здійснює ліцензування та акредитацію закладів освіти, а також координує діяльність місцевих органів управління освітою [8].

3. Міністерство фінансів України - забезпечує формування та виконання державного бюджету, зокрема в частині фінансування освіти. Воно визначає обсяги освітньої субвенції, розробляє методики розподілу коштів, контролює цільове використання бюджетних ресурсів [9].

4. Органи місцевого самоврядування - відповідають за управління закладами освіти на відповідних територіях, забезпечують їх фінансування з місцевих бюджетів, організовують підвезення учнів, утримання шкільних будівель, харчування учнів, контролюють дотримання законодавства у сфері освіти на місцевому рівні тощо.

5. Заклади загальної середньої освіти - це школи, гімназії, ліцеї є безпосередніми виконавцями освітніх програм. Вони відповідають за організацію освітнього процесу, використання наданих ресурсів, забезпечення якості освіти.

6. Державна служба якості освіти України - є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості освіти, зокрема: здійснює інституційний аудит закладів освіти, моніторинг якості освіти, надає рекомендації щодо покращення освітнього процесу та ефективного використання ресурсів [10].

У сучасних умовах забезпечення ефективного функціонування системи ПЗСО в Україні вимагає чіткої та злагодженої взаємодії між різними органами виконавчої влади. Міжвідомча координація є ключовим елементом у формуванні та реалізації державної освітньої політики, особливо в умовах воєнного стану та постійних викликів, що постають перед системою освіти.

Нормативно-правовим підґрунтям такої міжвідомчої координації виступають Закони України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», які визначають повноваження різних органів виконавчої влади у сфері освіти та необхідність їхньої взаємодії для забезпечення якісного освітнього процесу. Крім того, Положення про Міністерство освіти і науки України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, передбачає координацію діяльності інших центральних органів виконавчої влади у сфері освіти [11].

В контексті ресурсного забезпечення сфери ПЗСО, міжвідомча координація потребує використання різних форм і засобів взаємодії між загальнодержавними, регіональними та місцевими органами виконавчої влади, установами та іншими учасниками освітнього процесу. Така взаємодія забезпечує інтеграцію управлінських рішень, ефективне використання ресурсів та єдність державної політики у сфері освіти. У контексті адміністративного права основними формами міжвідомчої координації можуть бути:

1. Інституційно-організаційні форми - це організаційні утворення, що функціонують на постійній або тимчасовій основі для забезпечення взаємодії між відомствами. Найбільш поширеними є: а) Міжвідомчі ради, колегії, комісії, створені на базі Міністерства освіти і науки України або Кабінету Міністрів України. Наприклад, Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології, створена при Національній академії педагогічних наук України, забезпечує координацію

наукових досліджень та впровадження їхніх результатів у практику освітньої діяльності [12]; б) Спільні колегії та розширені наради з представниками МОН, ДСЯО, Міністерства фінансів, Міністерства охорони здоров'я тощо, які проводяться з метою розгляду питань щодо модернізації освіти, підготовки законодавчих змін чи впровадження стандартів освіти.

2. Нормативно-правові інструменти - одним із ключових механізмів координації є розроблення і прийняття спільних нормативно-правових актів. До них належать спільні накази та розпорядження, так, наприклад Міністерство освіти і науки України спільно з іншими центральними органами виконавчої влади видає спільні накази та розпорядження, що регламентують різні аспекти освітньої діяльності. Це дозволяє забезпечити єдність підходів та узгодженість дій у сфері ПЗСО.

3. Інформаційно-комунікаційні механізми - ця форма координації передбачає створення єдиного інформаційного простору між учасниками процесу. Важливу роль тут відіграють: а) Інформаційно-аналітичні системи, зокрема ЄДЕБО та ІВС «ОСВІТА», які забезпечують електронний документообіг, звітність, облік педагогічних кадрів, моніторинг контингенту учнів та забезпечують прозорість у сфері освіти [13]; б) електронні платформи для спільної роботи (електронні кабінети закладів освіти, органів управління освітою, постачальників послуг тощо); в) офіційні комунікаційні канали ЦОВВ, зокрема спільні брифінги, онлайн-наради, публікації на урядових порталах і платформах (mon.gov.ua, sqe.gov.ua, osvita.ua).

4. Фінансово-інструментальні механізми – це фінансово-економічна координація, яка реалізується через: а) спільну участь у плануванні бюджетних програм [14]; б) координацію при розподілі освітньої субвенції, яку здійснює Мінфін у взаємодії з МОН, що регламентується Порядком та умовами надання освітньої субвенції (Постанова КМУ від

14.01.2015 № 6) [15]; в) спільні тендерні комітети для централізованих закупівель підручників, обладнання, ліцензійного програмного забезпечення для шкіл.

5. Моніторингово-аналітичні засоби – це спільне проведення моніторингів, аудитів та інспекцій, до яких залучаються різні органи. Наприклад: а) інституційні аудити, що проводяться Державною службою якості освіти України, супроводжуються участю представників місцевих органів влади; б) моніторинг безпечного освітнього середовища, який часто проводиться за участі МОН, ДСНС та Нацполіції України; в) аналітичні звіти та рекомендації, які узагальнюють результати міжвідомчих перевірок.

Варто відзначити, що у період воєнного стану міжвідомча координація набуває особливого значення. Зокрема, Міністерство освіти і науки України спільно з іншими органами виконавчої влади розробляє та впроваджує заходи щодо забезпечення безпеки учасників освітнього процесу, організації дистанційного навчання та підтримки закладів освіти в умовах надзвичайних ситуацій. Так, наприклад інформаційно-аналітичний збірник «Освіта України в умовах воєнного стану» містить детальний аналіз викликів, що постали перед системою освіти, та заходів, вжитих для їх подолання [16].

У свою чергу в сучасному правовому полі України адміністративно-правовий механізм ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО є системоутворювальним елементом, що забезпечує реалізацію права на якісну й доступну освіту. Його нормативною основою виступають численні акти, серед яких ключове значення мають статті 52 та 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту». Аналіз зазначених положень дозволяє визначити структурні й функціональні компоненти механізму, його завдання та напрями вдосконалення в умовах децентралізації освітнього управління.

Стаття 52 Закону визначає основні напрями ресурсного забезпечення ПЗСО, які включають: 1) Інформаційне забезпечення - це надання доступу до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі до Інтернету, електронних підручників та інших мультимедійних навчальних ресурсів; 2) Науково-методичне забезпечення - це розроблення та впровадження методичних рекомендацій, навчальних програм, підручників та посібників, які відповідають сучасним освітнім стандартам; 3) Матеріально-технічне забезпечення - це створення належних умов для організації освітнього процесу, включаючи забезпечення закладів освіти необхідним обладнанням, меблями, засобами навчання та іншими матеріальними ресурсами. Ці складові формують основу для реалізації державної політики у сфері освіти та забезпечують належний рівень якості освітніх послуг.

Стаття 58 Закону регламентує фінансування системи загальної середньої освіти, визначаючи джерела та механізми розподілу фінансових ресурсів. Основними джерелами фінансування є: 1) Державний бюджет - забезпечує фінансування освітніх субвенцій, які спрямовуються на оплату праці педагогічних працівників та інші потреби закладів освіти; 2) Місцеві бюджети - використовуються для фінансування поточних витрат закладів освіти, включаючи оплату комунальних послуг, ремонтні роботи та інші витрати, пов'язані з утриманням закладів; 3) Інші джерела, не заборонені законодавством - до них належать благодійні внески, гранти, доходи від надання платних послуг та інші надходження, які можуть бути використані для покращення матеріально-технічної бази закладів освіти. Фінансування закладів освіти здійснюється на підставі фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одного учня, що дозволяє забезпечити рівний доступ до якісної освіти незалежно від місця проживання учня.

Аналіз статей 52 та 58 Закону дозволяє визначити основні елементи адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО: 1)

Нормативно-правове регулювання це встановлення законодавчих та підзаконних актів, які визначають порядок та умови ресурсного забезпечення закладів освіти; 2) Організаційне забезпечення - це створення та функціонування органів управління освітою, які відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечують координацію дій між різними рівнями влади; 3) Фінансове забезпечення - це визначення джерел фінансування, механізмів розподілу та контролю за використанням фінансових ресурсів у сфері освіти; 4) Контроль та нагляд - це здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері освіти, ефективністю використання ресурсів та якістю надання освітніх послуг. Цей механізм спрямований на забезпечення ефективного функціонування системи загальної середньої освіти, підвищення її якості та доступності для всіх громадян [17].

Загалом можна сказати, що статті 52 та 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту» формують основу адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО. Вони визначають ключові напрями та принципи забезпечення закладів освіти необхідними ресурсами, встановлюють джерела та механізми фінансування, а також окреслюють роль органів державної влади у реалізації державної освітньої політики. Ефективне функціонування цього механізму є запорукою забезпечення якісної та доступної освіти для всіх громадян України.

Що стосується функціональної складової адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО то вона включає сукупність функцій, які реалізуються через відповідні організаційно-правові форми та методи. До основних функцій належать:

1) Нормотворча функція - це розроблення та прийняття нормативно-правових актів, які регулюють питання ресурсного забезпечення освіти. Нормотворча діяльність у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО спрямована на встановлення правових засад функціонування системи

освіти. Зокрема, Закон України «Про повну загальну середню освіту» визначає основні принципи та механізми фінансування закладів освіти, їх матеріально-технічного забезпечення, кадрового потенціалу та інших ресурсів. Цей закон встановлює обов'язки держави щодо забезпечення рівного доступу до якісної освіти та створення належних умов для функціонування закладів освіти.

2) Організаційна функція - це створення та забезпечення діяльності органів управління освітою, координація їх взаємодії. Так, наприклад, Міністерство освіти і науки України розробляє державну політику у сфері освіти, координує діяльність інших органів виконавчої влади, забезпечує методичне керівництво та контроль за реалізацією освітніх програм. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідають за управління закладами освіти на відповідних територіях, забезпечення їх ресурсами та контроль за їх діяльністю.

3) Фінансова функція - це формування та розподіл бюджетних коштів, контроль за їх цільовим використанням. Фінансування здійснюється за рахунок державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Зокрема, освітня субвенція з державного бюджету спрямовується на оплату праці педагогічних працівників, придбання навчальних матеріалів та обладнання, проведення ремонтних робіт тощо. Місцеві бюджети забезпечують фінансування поточних витрат закладів освіти, включаючи оплату комунальних послуг, харчування учнів та інші потреби.

4) Контрольна функція - це здійснення нагляду за дотриманням законодавства у сфері ресурсного забезпечення освіти. Так, наприклад, органи державної влади проводять перевірки діяльності закладів освіти, аналізують ефективність використання ресурсів, виявляють порушення та вживають заходів щодо їх усунення. Крім того, внутрішній контроль

здійснюється керівниками закладів освіти, які відповідають за раціональне використання ресурсів та дотримання фінансової дисципліни.

5) Інформаційна функція - забезпечення доступу до інформації про стан ресурсного забезпечення, проведення моніторингу та аналізу. Це включає створення та ведення електронних баз даних, публікацію звітів про використання бюджетних коштів, проведення моніторингу та аналізу ефективності використання ресурсів. Зокрема, Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) забезпечує збирання, обробку та зберігання інформації про заклади освіти, їх ресурси, контингент учнів та інші показники. Зазначені функції реалізуються через діяльність МОН, органів виконавчої влади на місцях, органів місцевого самоврядування, керівництва закладів освіти, створюючи ефективну систему адміністративно-правового регулювання у сфері ПЗСО.

У свою чергу інструментальна складова адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО охоплює сукупність інструментів, які використовуються суб'єктами публічного управління для досягнення цілей освітньої політики.

До основних інструментів належать: 1) Нормативно-правові акти - це закони, постанови, накази та інші нормативні документи, які регулюють питання ресурсного забезпечення освіти; 2) Фінансові механізми - це бюджетне фінансування, освітні субвенції, гранти та інші фінансові інструменти, що забезпечують фінансування закладів освіти; 3) Організаційні структури - це органи управління освітою, які відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечують координацію дій між різними рівнями влади; 4) Контрольні механізми - це системи моніторингу та оцінювання ефективності використання ресурсів у сфері освіти; 5) Інформаційні системи - електронні бази даних, інформаційні платформи та інші засоби, що забезпечують доступ до інформації про стан ресурсного забезпечення освіти.

На нашу думку, інструментальна складова адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО забезпечує: 1) Ефективне управління ресурсами, що дозволяє забезпечити належний рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти; 2) Забезпечення якості освіти, через впровадження стандартів та механізмів контролю; 3) Прозорість та підзвітність, що сприяє підвищенню довіри до системи освіти та залученню громадськості до її розвитку; 4) Гнучкість та адаптивність системи освіти, що дозволяє оперативно реагувати на зміни в суспільстві та економіці.

У сучасному правовому полі України особливу увагу приділено формуванню цифрового освітнього середовища як ключового напрямку державної політики у сфері освіти. Закон України «Про повну загальну середню освіту» передбачає обов'язок засновників ліцеїв забезпечити учасникам освітнього процесу безоплатний доступ до мережі Інтернет у приміщеннях закладу, включно з пансіоном, із дотриманням вимог інформаційної безпеки [17].

Крім того, Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 523 затверджує Положення про Національну освітню електронну платформу, яка є інструментом реалізації державної політики у сфері освіти [18].

У контексті адміністративно-правового забезпечення цифрової трансформації освіти, електронні платформи відіграють роль нового виду публічного освітнього ресурсу, що використовується не лише для реалізації навчального процесу, а й для обліку, управління, комунікації та забезпечення прозорості в діяльності закладів ПЗСО. Їх функціонування і впровадження забезпечується за участі центральних органів виконавчої влади, зокрема МОН України, ДСЯО, а також регіональних управлінь освіти.

Електронні платформи, що використовуються у сфері ПЗСО, можна класифікувати за їх функціональним призначенням: 1) Навчальні платформи - забезпечують доступ до освітніх матеріалів, курсів та програм; 2) Адміністративні платформи - допомагають у веденні електронного документообігу, обліку учнів та вчителів, плануванні навчального процесу; 3) Інформаційні платформи - надають доступ до нормативно-правової бази, статистичних даних та аналітичної інформації.

На нашу думку, до основних електронних платформ у сфері повної загальної середньої освіти можна віднести:

1. Всеукраїнська школа онлайн (ВШО) – це державна освітня електронна платформа, створена за ініціативи МОН України, Українського інституту розвитку освіти та Мінцифри у партнерстві з Міжнародним фондом "Відродження" та ЮНІСЕФ. ВШО є прикладом реалізації державно-приватного партнерства у забезпеченні публічного ресурсу.

Функціонал ВШО включає: а) відеоуроки, тести, конспекти з 18 основних предметів для учнів 5–11 класів; б) сертифікацію знань; в) адаптацію для користувачів з особливими освітніми потребами; г) доступ з будь-якого пристрою 24/7. Платформа зарекомендувала себе як ефективний інструмент у періоди дистанційного навчання через пандемію COVID-19 та під час війни. Вона визнана МОН як базовий національний ресурс для забезпечення навчального процесу в умовах надзвичайних ситуацій [19].

2. Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДЕБО) - це централізована інформаційно-аналітична система, що охоплює всі рівні освіти. Вона виконує функції: а) реєстру закладів освіти; б) обліку контингенту учнів і педагогів; в) надання довідкових та реєстраційних послуг; г) цифрової верифікації даних про освіту. ЄДЕБО є офіційною базою для формування статистики в галузі освіти, а також для

забезпечення прозорості управлінських рішень, формування фінансових нормативів тощо [20].

3. Платформа "Дія.Освіта" - є частиною національного цифрового проекту, започаткованого Міністерством цифрової трансформації України у співпраці з Міністерством освіти і науки України. Вона функціонує на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 10 березня 2021 року № 184 "Питання Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти" [21].

Згідно з правовими нормами, портал "Дія.Освіта": а) є державним інформаційним ресурсом, уповноваженим на надання доступу до освітніх матеріалів; б) забезпечує інституційну підтримку цифрової компетентності громадян, у тому числі педагогічних працівників; в) виконує функції інструменту реалізації державної політики цифрової освіти, у тому числі для потреб системи ПЗСО. Це означає, що платформа функціонує не як окрема освітня ініціатива, а як елемент публічного адміністрування, інтегрований у механізм державного управління освітою.

У рамках реалізації завдань платформа пропонує: а) доступ до онлайн-курсів з цифрової грамотності, включно з курсами для вчителів; б) контент, орієнтований на учнів загальноосвітніх шкіл, з використанням сучасних візуальних форматів, включно з інтерактивами; в) матеріали для батьків у частині онлайн-безпеки, цифрової гігієни, освітніх прав. Таким чином, "Дія.Освіта" забезпечує ресурсну рівність, компенсуючи регіональні чи технічні диспропорції у доступі до якісної освіти [22].

На нашу думку, платформа «Дія.Освіта» — це не просто технологічне нововведення, а юридично значущий компонент адміністративно-правового механізму, що трансформує доступ до знань, розширює функціонал публічного управління та забезпечує реалізацію конституційного права на освіту через цифрові інструменти. Її розвиток є необхідною умовою для формування сучасної, відкритої та ефективної системи повної загальної середньої освіти в Україні.

4. E-Journal та E-Diary (електронні журнали і щоденники) – це системи електронного класного обліку є обов'язковим елементом цифрового середовища закладів ПЗСО, що визначено в методичних рекомендаціях МОН. Найпоширенішими платформами, які мають статус рекомендованих до впровадження, є: а) NZ.UA [23]; б) Освітня платформа "Єдина школа" [24]; в) MySchool [25].

Ці системи: а) дозволяють вести цифрові журнали успішності; б) забезпечують обмін інформацією між школами, учнями та батьками; в) формують автоматизовану статистику та аналітику відвідування, оцінювання тощо. Використання таких інструментів підвищує підзвітність закладу, спрощує адміністрування та сприяє прозорості управлінських процесів.

5. Хмарні середовища та міжнародні освітні платформи - у багатьох закладах освіти як елемент цифрової інфраструктури впроваджено хмарні рішення, зокрема: а) Google Workspace for Education; б) Microsoft Teams for Education; в) Zoom як інструмент синхронного навчання [26].

Ці сервіси: а) дозволяють здійснювати онлайн-комунікацію; б) забезпечують можливість проведення відеоуроків, тестування, групових завдань; в) інтегруються з іншими освітніми сервісами, включаючи платформи для STEM-освіти (Kahoot!, Edpuzzle, Padlet тощо). Більшість хмарних платформ надаються українським школам безкоштовно в рамках угод МОН України з міжнародними компаніями [27].

6. Платформи для інституційного розвитку - окрему групу становлять цифрові платформи, призначені для підтримки управлінської діяльності та інституційного аудиту, наприклад: а) Платформа ДСЯО «Прозора школа», де здійснюється звітність про дотримання стандартів якості освіти [28]; б) Освітня аналітика від ІМЗО - агреговані дані про впровадження реформи НУШ [29]. Ці ресурси виконують контрольну та

аналітичну функцію, що є важливою складовою адміністративно-правового механізму моніторингу в освіті.

Таким чином, цифрові платформи та інструменти є невід'ємною складовою адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО, сприяють підвищенню прозорості, ефективності, гнучкості та інклюзивності освітнього процесу в Україні.

На практиці реалізація адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО в Україні стикається з численними викликами та системними проблемами, які мають як організаційний, так і нормативно-правовий характер. Насамперед це стосується нерівномірного рівня забезпеченості закладів освіти в різних регіонах, неефективного бюджетного планування, складнощів з реалізацією місцевих повноважень та відсутності цілісної інформаційної системи управління ресурсами. Серед ключових проблем функціонування адміністративно-правового механізму варто виокремити:

1. Недостатнє фінансування освіти - згідно зі статтею 78 Закону України «Про освіту», держава повинна забезпечувати асигнування на освіту в розмірі не менше ніж 7% валового внутрішнього продукту [30]. Однак, фактичні видатки на освіту з державного бюджету не перевищують 3% ВВП [31]. Це призводить до хронічного недофінансування закладів освіти, що негативно впливає на якість освітніх послуг.

2. Проблеми розподілу освітньої субвенції - освітня субвенція з державного бюджету є основним джерелом фінансування заробітної плати педагогічних працівників. Однак, формула її розподілу не враховує специфіку малокомплектних шкіл, що призводить до їх фінансової неспроможності. Крім того, відсутність чітких нормативів забезпечення закладів освіти ускладнює планування та використання коштів [32].

3. Формалізм у бюджетному плануванні - проявляється у недостатньому врахуванні фактичної потреби закладів освіти в ресурсах.

При розподілі коштів часто не враховується рівень зношеності матеріально-технічної бази, чисельність педагогічного персоналу, специфіка інклюзивного навчання тощо.

4. Відсутність ефективного контролю за цільовим та ефективним використанням ресурсів - контрольно-ревізійні органи рідко застосовують реальні санкції до посадових осіб, що допускають зловживання або неефективне використання бюджетних коштів. Крім того, не функціонує єдина система електронного моніторингу виконання місцевих освітніх бюджетів, що ускладнює прозорість та підзвітність.

5. Обмеженість матеріально-технічної бази - багато закладів освіти не мають сучасного обладнання, лабораторій, спортивних залів та інших необхідних ресурсів для забезпечення якісного освітнього процесу. Це особливо актуально для шкіл у віддалених та сільських районах.

Крім того, практика децентралізації показала, що значна частина територіальних громад не має достатньої управлінської спроможності щодо ефективного адміністрування ресурсів. Особливо це стосується новостворених ОТГ, які зіткнулися з проблемами кадрового дефіциту, відсутністю належної фінансової автономії та нестачею управлінського досвіду у сфері освіти.

Попри окреслені проблеми, в Україні вже сформовано низку позитивних практик реалізації адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення ПЗСО, що демонструють ефективність децентралізації та роль місцевих ініціатив у реформуванні освітнього середовища та які впроваджуються в по всій території України.

Так, Львів є одним із лідерів у впровадженні інклюзивної освіти. Місто активно розвиває мережу інклюзивно-ресурсних центрів, які надають підтримку дітям з особливими освітніми потребами. Це забезпечує рівний доступ до якісної освіти для всіх учнів [33].

У Харкові здійснюється модернізація матеріально-технічної бази закладів освіти. Зокрема, впроваджуються сучасні технології в навчальний процес, оновлюється обладнання та проводиться капітальний ремонт шкільних приміщень. Це створює комфортні умови для навчання та сприяє підвищенню якості освіти [34].

В Одесі реалізуються програми енергозбереження в закладах освіти. Зокрема, проводиться утеплення шкільних будівель, встановлюються енергоефективні системи опалення та освітлення. Це дозволяє зменшити витрати на енергоресурси та спрямувати зекономлені кошти на покращення освітнього процесу [35].

У Дніпрі активно впроваджується STEM-освіта, яка поєднує науку, технології, інженерію та математику. Місто створює STEM-лабораторії в школах, організовує тематичні заходи та конкурси для учнів. Це сприяє розвитку критичного мислення та підготовці учнів до сучасного ринку праці [36].

У Луцьку реалізується стратегія розвитку закладів освіти на 2021-2026 роки, яка передбачає забезпечення реалізації права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти, створення гідних умов розвитку та реалізації особистісного потенціалу здобувачів освіти. Зокрема, Луцький ліцей №18 активно впроваджує інноваційні підходи до навчання та розвитку учнів [37].

Успішна реалізація зазначених ініціатив свідчить про наявність в Україні ефективних адміністративно-правових практик у сфері ПЗСО, орієнтованих на досягнення стратегічних цілей, а саме підвищення якості освіти, забезпечення рівного доступу, формування спроможних громад. Поширення такого досвіду на інші регіони сприятиме посиленню загальнодержавної політики у сфері освіти.

Висновки. Проведене дослідження дозволило сформулювати науково обґрунтовану адміністративно-правову модель механізму ресурсного

забезпечення у сфері ПЗСО, що відповідає сучасним засадам публічного адміністрування. У межах загальної проблематики адміністративного права проаналізовано категорію «механізм» як базове поняття теорії адміністративно-правового впливу та встановлено її структурну побудову через елементи нормативного, інституційного, функціонального та інструментального характеру. Дослідження має прикладне значення у сфері організації та діяльності виконавчих органів державної влади, зокрема органів управління освітою, та спрямоване на удосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері публічної служби та адміністративних процедур.

Результати роботи мають безпосередній зв'язок із напрямками досліджень у сфері правового статусу суб'єктів публічного адміністрування, вдосконалення адміністративно-правових форм і методів управлінської діяльності, розвитку механізмів державного контролю та нагляду, а також застосування електронного врядування й цифрових сервісів у публічному управлінні. Здійснений аналіз статей 52 та 58 Закону України «Про повну загальну середню освіту» підтверджує необхідність інституціоналізації нових форм адміністративного регулювання, зокрема у сфері фінансування, обліку освітніх ресурсів і цифрової трансформації освітньої системи.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на уніфікацію адміністративно-правового регулювання процедур ресурсного забезпечення у галузі освіти, розроблення критеріїв ефективності діяльності публічних суб'єктів у цій сфері, а також на аналіз процедур адміністративного оскарження рішень щодо розподілу освітніх ресурсів. Також перспективним напрямом є удосконалення інформаційно-правового забезпечення електронних платформ освіти, з урахуванням вимог публічності, відкритості та доступності.

У підсумку, дослідження адміністративно-правового механізму ресурсного забезпечення у сфері ПЗСО дозволяє розглядати його як цілісну систему правових норм, інституційних структур, процедур та інструментів, спрямованих на ефективну реалізацію публічної освітньої політики. Такий механізм виконує ключову роль у забезпеченні рівного доступу до якісної освіти, розподілі фінансових, матеріально-технічних, кадрових та інформаційних ресурсів, а також у здійсненні адміністративного контролю й нагляду з боку уповноважених органів.

Література

1. Ківалов С. В., Біла Л. Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. Вид. друге, перероб. і доп. Одеса: Юридична література, 2002. 312 с.

2. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів: 2018. 232 с.

3. Капуш І. Адміністративно-правове регулювання інформатизації у сфері освіти : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2021. 201 с. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/11879/disertaciyna-robota-na-zdobuttya-naukovogo-stupenya-kandidata-yuridichnikh-nauk-kapush-ii.pdf> (дата звернення: 16.05.2025).

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-Х : станом на 17 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

5. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 9 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

6. Адміністративне право загальна частина (Тема 3). 403 Forbidden.
URL: https://arm.navs.edu.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec3.html (дата звернення: 16.05.2025).

7. Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).

8. Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf> (дата звернення: 16.05.2025).

9. Міністерство Фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/> (дата звернення: 16.05.2025).

10. Державна служба якості освіти України. URL: <https://sqe.gov.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).

11. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : Постанова Каб. Міністрів України від 16.10.2014 № 630 : станом на 26 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

12. Міжвідомча рада з координації досліджень. НАПН України. URL: <https://naps.gov.ua/ua/iccr/> (дата звернення: 16.05.2025).

13. Про затвердження Положення про ІВС «ОСВІТА» та Порядку замовлення документів про базову середню освіту та повну загальну середню освіту, видачі та обліку їх карток : Наказ МОН України від 10.12.2003 № 811 : станом на 29 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0201-04#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

14. Звіт Про огляд витрат державного бюджету. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/budzhhet/2025/04/04/zvit-pro-ohlyad-vytrat-derzhbyudzh-u-sferi-osvity-v-chastyni-povnoyi-zso-2024.pdf> (дата звернення: 16.05.2025).

15. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : Постанова Каб. Міністрів України від 14.01.2015 № 6 : станом на 15 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-п#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

16. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf> (дата звернення: 16.05.2025).

17. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX : станом на 16 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

18. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу : Наказ МОН України від 22.05.2018 № 523 : станом на 4 черв. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

19. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).

20. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: <https://info.edbo.gov.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).

21. Питання Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти "Дія. Цифрова освіта" : Постанова Каб. Міністрів України від 10.03.2021 № 184 : станом на 1 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2021-п#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

22. Дія.Освіта. URL: https://osvita.diia.gov.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=np_ser_diia.osvita_brand&utm_id=%7Bcampaign_id%7D&utm_term=дія+освіта&utm_content=749639490372&utm_gad_source=1&utm_gad_campaignid=22500787868&utm_gbraid=0AAAAA_fWt1neVsvUglIECyazN7EkZOmNY&utm_gclid=Cj0KCQjwoZbBBhDCARIsAOqMEZU2IvuzeQTNVaRqK7b0KdqjL-qYgLhXCiQan1-Fis7y4kx8BRcVsGYaAsv5EALw_wcB (дата звернення: 16.05.2025).
23. Безкоштовні електронні класні журнали та щоденники з можливостями дистанційного навчання. URL: <https://nz.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).
24. Електронні журнали щоденники розклад занять і багато іншого для навчальних закладів України E-Schools.info. URL: https://e-schools.info/#google_vignette (дата звернення: 16.05.2025);
25. Центр освіти My School. URL: <https://myschool.uz.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).
26. МОН співпрацюватиме з Google над покращенням вищої освіти – незабаром визначать також решту напрямів партнерства <https://mon.gov.ua/news/mon-spivpratsyuvatime-z-google-nad-pokrashchennyam-vishchoi-osviti-nezabarom-viznachat-takozh-reshtu-napryamiv-partnerstva> (дата звернення: 16.05.2025).
27. HP, Google, GBC for Education, Theirworld та HUCUS: МОН підписало багатосторонній меморандум для забезпечення дітей девайсами. URL: <https://mon.gov.ua/news/hp-google-gbc-for-education-theirworld-ta-hucus-mon-pidpysalo-bahatostorononii-memorandum-dlia-zabezpechennia-ditei-devaisamy> (дата звернення: 16.05.2025).
28. Проєкт “Прозора школа” об'єднав понад 560 шкіл України. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL:

<https://nazk.gov.ua/uk/proekt-prozora-shkola-ob-ednav-ponad-560-shkil-ukrainy/> (дата звернення: 16.05.2025).

29. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/> (дата звернення: 16.05.2025).

30. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 2 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

31. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Про стан та проблеми фінансування освіти і науки в Україні" : Постанова Верхов. Ради України від 12.07.2017 № 2133-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2133-19#Text> (дата звернення: 16.05.2025).

32. Фінансування закладів загальної середньої освіти органами місцевого самоврядування. Pro.Svit – навчальні програми та матеріали для освітян/вчителів/педагогів. URL: <https://prosvitcenter.org/for-communities/finansuvannia-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-orhanamy-mistsevoho-samovriaduvannia/> (дата звернення: 16.05.2025).

33. Львів успішно впроваджує інклюзивну освіту. *ZAXID.NET*. URL: https://zaxid.net/lviv_uspishno_vprovadzhuye_inklyuzivnu_osvitu_n1070909 (дата звернення: 16.05.2025).

34. Більша частина шкіл у Харкові обладнана укриттями. Гвара Медіа. URL: <https://gwaramedia.com/bilsha-chastina-shkil-u-harkovi-obladnana-ukrityami-harkivska-miskrada/> (дата звернення: 16.05.2025).

35. Педагогів Одеси запрошують на вебінари з впровадження енергоефективності в освітній процес. URL: <https://omr.gov.ua/ua/news/241631/> (дата звернення: 16.05.2025).

36. STEM на Дніпрі – Обмін досвідом. Google Drive: Sign-in. URL: <https://sites.google.com/dano.dp.ua/stem/головна/обмін-досвідом> (дата звернення: 16.05.2025).

37. Стратегія розвитку закладу на 2021-2026 р. Луцький ліцей №18. URL: <https://gymnasium18.lutsk.ua/content/strategiya-rozvitku-zakladu-na-2021-2026-r> (дата звернення: 16.05.2025).

References

1. Kivalov S. V., Bila L. P. Administratyvne pravo Ukrainy: Navchalno-metodychnyi posibnyk. Vyd. druhe, pererob. i dop. Odesa: Yurydychna literatura, 2002. 312 s.

2. Hryshchuk A. B. Derzhavna sluzhba v Ukraini: administratyvno-pravovyi vymir: monohrafiia. Lviv: 2018. 232 s.

3. Kapush I. Administratyvno-pravove rehuliuвання informatyzatsii u sferi osvity : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Lviv, 2021. 201 s. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/dissertation/11879/disertaciyna-robota-na-zdobuttya-naukovogo-stupenya-kandidata-yuridichnikh-nauk-kapush-ii.pdf> (access date: 16.05.2025).

4. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (statti 213 - 330) : Kodeks Ukrainy vid 07.12.1984 № 8073-X : stanom na 17 kvit. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (access date: 16.05.2025).

5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : Kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III : stanom na 9 trav. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (access date: 16.05.2025).

6. Administratyvne pravo zahalna chastyna (Tema 3). 403 Forbidden. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec3.html (access date: 16.05.2025).

7. Kabinet Ministriv Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (access date: 16.05.2025).

8. Stratehichnyi plan diialnosti Ministerstva osvity i nauky Ukrainy do 2027 roku. URL: <https://mon.gov.ua/static->

objects/mon/sites/1/Strateh.plan.diyalnosti.MON.do.2027.roku.pdf (access date: 16.05.2025).

9. Ministerstvo Finansiv Ukrainy. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/> (access date: 16.05.2025).

10. Derzhavna sluzhba yakosti osvity Ukrainy. URL: <https://sqe.gov.ua/> (access date: 16.05.2025).

11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 16.10.2014 № 630 : stanom na 26 lystop. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p#Text> (access date: 16.05.2025).

12. Mizhvidomcha rada z koordynatsii doslidzhen. NAPN Ukrainy. URL: <https://naps.gov.ua/ua/iccr/> (access date: 16.05.2025).

13. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro IVS «OSVITA» ta Poriadku zamovlennia dokumentiv pro bazovu seredniu osvitu ta povnu zahalnu seredniu osvitu, vydachi ta obliku yikh kartok : Nakaz MON Ukrainy vid 10.12.2003 № 811 : stanom na 29 kvit. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0201-04#Text> (access date: 16.05.2025).

14. Zvit Pro ohliad vytrat derzhavnoho biudzhetu. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/budzhets/2025/04/04/zvit-pro-ohlyad-vytrat-derzhbyudzh-u-sferi-osvity-v-chastyni-povnoyi-zso-2024.pdf> (access date: 16.05.2025).

15. Deiaki pytannia nadannia osvitnoi subventsii z derzhavnoho biudzhetu mistsevym biudzhetam : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 14.01.2015 № 6 : stanom na 15 serp. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-p#Text> (access date: 16.05.2025).

16. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: informatsiino-analitychnyi zbirnyk. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform->

analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf
(access date: 16.05.2025).

17. Pro povnu zahalnu seredniu osvitu : Zakon Ukrainy vid 16.01.2020 № 463-IX : stanom na 16 berez. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (access date: 16.05.2025).

18. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Natsionalnu osvitu elektronnu platformu : Nakaz MON Ukrainy vid 22.05.2018 № 523 : stanom na 4 cherv. 2019 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text> (access date: 16.05.2025).

19. Vseukrainska shkola onlain. URL: <https://lms.e-school.net.ua/> (access date: 16.05.2025).

20. Iedyna derzhavna elektronna baza z pytan osvity. URL: <https://info.edbo.gov.ua/> (access date: 16.05.2025).

21. Pytannia Yedynoho derzhavnoho veb-portalu tsyfrovoi osvity "Diia. Tsyfrova osvita" : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 10.03.2021 № 184 : stanom na 1 cherv. 2024 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2021-p#Text> (access date: 16.05.2025).

22. Diia.Osvita. URL: https://osvita.diia.gov.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=np_ser_diia.osvita_brand&utm_id=%7Bcampaign_id%7D&utm_term=diia+osvita&utm_content=749639490372&gad_source=1&gad_campaignid=22500787868&gbraid=0AAAAA_fWt1neVsvUgIIeCYazN7EkZOmNY&gclid=Cj0KCQjwoZbBBhDCARIsAOqMEZU2IvuzeQTNVaRqK7b0KdqjL-qYgLhXCiQan1-Fis7y4kx8BRcVsGYaAsv5EALw_wcB (access date: 16.05.2025).

23. Bezkoshtovni elektronni klasni zhurnaly ta shchodennyky z mozhlyvostiamy dystantsiinoho navchannia. URL: <https://nz.ua/> (access date: 16.05.2025).

24. Elektronni zhurnaly shchodennyky rozklad zaniat i bahato inshoho dlia navchalnykh zakladiv Ukrainy E-Schools.info. URL: https://e-schools.info/#google_vignette (access date: 16.05.2025);

25. Tsentralna osvity My School. URL: <https://myschool.uz.ua/> (access date: 16.05.2025).

26. MON spivpratsiuvatyme z Google nad pokrashchenniam vyshchoi osvity – nezabarom vyznachat takozh reshtu napriamiv partnerstva <https://mon.gov.ua/news/mon-spivpratsyuvatime-z-google-nad-pokrashchennyam-vishchoi-osviti-nezabarom-viznachat-takozh-reshtu-napriamiv-partnerstva> (access date: 16.05.2025).

27. HP, Google, GBC for Education, Theirworld ta HUCUS: MON pidpysalo bahatostoronniy memorandum dlia zabezpechennia ditei devasamy. URL: <https://mon.gov.ua/news/hp-google-gbc-for-education-theirworld-ta-hucus-mon-pidpysalo-bahatostoronniy-memorandum-dlia-zabezpechennia-ditei-devaisamy> (access date: 16.05.2025).

28. Proiekt "Prozora shkola" obiednav ponad 560 shkil Ukrainy. NAZK | Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/proekt-prozora-shkola-ob-ednav-ponad-560-shkil-ukrainy/> (access date: 16.05.2025).

29. Instytut modernizatsii zmistu osvity. URL: <https://imzo.gov.ua/> (access date: 16.05.2025).

30. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII : stanom na 2 trav. 2025 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (access date: 16.05.2025).

31. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: "Pro stan ta problemy finansuvannia osvity i nauky v Ukraini" : Postanova Verkhov. Rady Ukrainy vid 12.07.2017 № 2133-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2133-19#Text> (access date: 16.05.2025).

32. Finansuvannia zakladiv zahalnoi serednoi osvity orhanamy mistsevoho samovriaduvannia. Pro.Svit – navchalni prohramy ta materialy dlia osvitian/vchyteliv/pedahohiv. URL: <https://prosvitcenter.org/for-communities/finansuvannia-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-orhanamy-mistsevoho-samovriaduvannia/> (access date: 16.05.2025).

33. Lviv uspishno vprovadzhuie inkliuzyvnu osvitu. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/lviv_uspishno_vprovadzhuye_inklyuzivnu_osvitu_n1070909 (access date: 16.05.2025).

34. Bilsha chastyna shkil u Kharkovi obladnana ukryttiamy. Gvara Media. URL: <https://gwaramedia.com/bilsha-chastina-shkil-u-harkovi-obladnana-ukrityami-harkivska-miskrada/> (access date: 16.05.2025).

35. Pedahohiv Odesy zaproshuiut na vebinary z vprovadzhennia enerhoefektyvnosti v osvitnii protses. URL: <https://omr.gov.ua/ua/news/241631/> (access date: 16.05.2025).

36. STEM na Dnipri – Obmin dosvidom. Google Drive: Sign-in. URL: <https://sites.google.com/dano.dp.ua/stem/holovna/obmin-dosvidom> (access date: 16.05.2025).

37. Stratehiia rozvytku zakladu na 2021-2026 r. Lutskyi litsei №18. URL: <https://gymnasium18.lutsk.ua/content/strategiya-rozvitku-zakladu-na-2021-2026-r> (access date: 16.05.2025).